

Bài 1: THANH LỊCH, VĂN MINH – NÉT ĐẸP CỦA NGƯỜI HÀ NỘI

I. MỤC TIÊU CẦN ĐẠT:

Giúp HS:

- Thế nào là người thanh lịch, văn minh. Những biểu hiện thanh lịch, văn minh trong đời sống của người Hà Nội. Ý nghĩa của việc thực hiện nếp sống thanh lịch, văn minh.
- Tự hào về truyền thống thanh lịch, văn minh của người Hà Nội.
- Có ý thức thực hiện các hành vi ứng xử thanh lịch, văn minh, đấu tranh loại trừ biểu hiện xấu, thiếu văn hóa để xây dựng một Hà Nội thanh lịch, văn minh.

II. CHUẨN BỊ BÀI DẠY:

1. Về phương pháp:

- Thuyết trình, nêu vấn đề, sắm vai, thảo luận nhóm...

2. Tài liệu và phương tiện:

- Tư liệu, bài viết tham khảo về người Hà Nội thanh lịch, văn minh.
- Tranh ảnh, băng hình ... về người Hà Nội thanh lịch, văn minh.

III. TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC:

1. Ổn định tổ chức lớp: Lớp trưởng báo cáo sĩ số và tình hình chung của lớp.
2. Trò chơi: GV cho cả lớp khởi động với trò chơi “Hãy làm theo tôi nói – Không làm theo tôi làm”...
3. Nội dung bài mới:

* Giới thiệu bài:

- GV dẫn dắt vào bài: GV đọc câu:

“Chẳng thơm cũng thể hoa nhài

Dẫu không thanh lịch cũng người Tràng An”

- GV gọi một số em giải thích câu ý nghĩa câu ca dao đó, đồng thời trình bày những suy nghĩ của em về truyền thống tốt đẹp này.. GV tổng hợp ý ...

Ngày nay, trong thanh niên đang hình thành lối sống ăn chơi đua đòi. Họ chạy theo những thị hiếu nhất thời, những màu sắc lòe loẹt lạ mắt của nếp sống xô bồ mà làm tưởng là hiện đại. Họ quên đi những truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Họ thường đánh giá con người bằng vẻ bề ngoài mà không nghĩ đến phẩm chất tâm hồn bên trong. Để nhắc nhở cháu con biết sống đẹp, các bậc cao niên ở Thủ đô ta thường hay nói tới câu ca dao xưa với vẻ rất tự hào:

Chẳng thơm cũng thể hoa nhài.

Dẫu không thanh lịch cũng người Tràng An,

Nói rằng “chẳng thơm”, nói rằng “không thanh lịch” chỉ là cách nói phủ định để khẳng định một nét đẹp của người Thủ đô Thăng Long – Hà Nội: nét thanh lịch...

Hoa nhài là một loài hoa giản dị, mộc mạc, với sắc trắng ngần. Nó không lộng lẫy kiêu sa như hoa hồng, và cũng không rực rỡ như hoa phong lan. Nhưng sắc trắng của hoa mới thanh cao làm sao. Trắng là màu sắc bên ngoài, đồng thời cũng gọi ra sự trong trắng bên trong: sự kín đáo, dịu dàng của hương thơm. Hương hoa nhài không sực nức nồng nàn mà chỉ thoang thoảng, nhưng lâu bền.

Còn Tràng An là nơi tụ hội kết tinh của những nét đẹp văn hóa cả nước không đâu sánh bằng, là biểu tượng của nét đẹp kinh kì; được sử dụng như một danh từ chung, đồng nghĩa với kinh kì, kinh đô. Bởi vậy, cụm từ “người Tràng An” trong câu ca có nghĩa là nói kinh đô, người Thăng Long. Người kinh đô Thăng Long có lối sống rất tao nhã, thanh cao, cử chỉ rất văn minh, lịch sự. Lối sống đó đã trở thành bản sắc; dù có đi xuôi về ngược, vào Nam ra Bắc, bản sắc đó cũng không thay đổi. Dù ở đâu người ta vẫn có thể nhận ra người Hà Nội, cũng như người ta nhận ra hương nhài giữa “rừng hương”, ở đất kinh kì này, phụ nữ thì trang phục thanh nhã, dáng đi nhẹ nhàng, ăn nói dịu dàng, lời lẽ giản dị mà lịch sự, nổi tiếng cả nước về vẻ xinh tươi, đoan trang dịu hiền mà vẫn lạnh lợi tinh anh. Người đàn ông thì thông minh, nhạy bén trong giao tiếp lịch sự với những người khác phái và cũng có một sự ưa nhìn không kém.

Ngày nay, tiếp thu nhiều luồng ánh sáng văn minh trên thế giới, người Hà Nội đích thực vẫn vừa thanh lịch vừa thông minh, sắc sảo hơn.

Nhưng trong quá trình “mở cửa” cũng không ít những sản phẩm văn hóa đồi trụy du nhập vào Thủ đô ta, làm xuất hiện không ít những lối sống kém văn hóa, xóa đi nét đẹp của con người kinh thành.

Vậy để gìn giữ những truyền thống tốt đẹp mà ông cha ta để lại mỗi chúng ta phải làm gì?

Điều này tùy thuộc vào bản thân mỗi người, tùy thuộc vào sự cố gắng để trở thành người Tràng An thanh lịch. Trong gia đình, chúng ta cần kính trọng người trên, nhường nhịn kẻ dưới. Trong quan hệ với hàng xóm, láng giềng, mỗi người đều cần tôn trọng lẫn nhau, cần cư xử đúng mực ăn nói, hành động lịch sự, nhã nhặn. Có việc gì xích mích xảy ra cũng phải bình tĩnh giải quyết không nên cãi cọ, chửi bới, ẩu đả. Ra ngoài thì ăn mặc sao cho đứng đắn. Đi làm, đi học thì nên mặc theo quy định của cơ quan nhà trường. Ngày nghỉ, đi chơi, đi dự lễ hội hoặc theo lễ phục dân tộc, hoặc theo y phục mới cũ cần lựa chọn thích hợp với dáng người, với lứa tuổi... tránh đua đòi.

Ăn chơi theo mẫu mốt không thích hợp thực ra cũng không đẹp.

Tóm lại và hơn thế nữa là giữ gìn những truyền thống, phong tục tốt đẹp, không để chúng phai nhạt dần theo ngày tháng. Chúng ta cần cố gắng tự rèn luyện để đất nước có thể tự hào với truyền thống mà qua chặng đường lịch sử lâu dài vẫn giữ được và lấy đó làm cơ sở để xây dựng một xã hội tươi đẹp, hạnh phúc và có thể sánh vai với các cường quốc năm châu.

-> Hà Nội không chỉ đẹp về phong cảnh mà Hà Nội còn mang nét đẹp về cốt cách con người. Một trong những truyền thống góp phần làm nên nét đẹp của người Hà Nội là nếp sống thanh lịch, văn minh...

* Các hoạt động dạy - học:

Hoạt động của Gv và Hs	Nội dung
- Gv cho học sinh kể một số câu chuyện hoặc lấy ví dụ về “Người thanh lịch, văn minh”. + Qua những hành vi giao tiếp và ứng xử của các nhân vật trong các câu chuyện trên, em hiểu thế nào là người thanh lịch văn minh? - Giáo viên tóm tắt và khái quát lại: - Giáo viên cho học sinh tự do trình bày quan niệm của cá nhân về “người Hà Nội”; “Thế nào là người Hà Nội?”. - Giáo viên tóm tắt và khái quát lại (trong SGK). - Học sinh trình bày kết quả sưu tầm (tranh ảnh, tư	<u>I. Người Hà Nội thanh lịch, văn minh</u> <u>1. Thế nào là người thanh lịch, văn minh?</u> - Thanh lịch, văn minh là nét đẹp văn hóa của con người có hiểu biết và tâm hồn trong sáng. - Người thanh lịch, văn minh là người có hành vi trong sinh hoạt (ăn, mặc, ở, nói năng, đi lại...), giao tiếp, ứng xử lịch sự, nhã nhặn ở mọi hoàn cảnh và mọi nơi, mọi lúc. - Người thanh lịch, văn minh là người biết học hỏi, chọn lọc, kế thừa truyền thống, biết tiếp thu những cái hay, cái mới và thể hiện trong đời sống hàng ngày. <u>2. Thanh lịch, văn minh – Nét đẹp của người Hà Nội</u> <u>a. Quan niệm về “Người Hà Nội”</u> Người Hà Nội là người sống và ở tại Hà Nội, có hành vi giao tiếp, ứng xử thanh lịch, văn minh. <u>b. Những biểu hiện thanh lịch, văn minh của người Hà Nội</u>

liệu, bài viết...) về những biểu hiện thanh lịch, văn minh của người Hà Nội xưa và nay: Trang phục, ăn uống, nói năng, đi đứng, giao tiếp, ứng xử.

- Gv nhận xét kết quả sưu tầm của học sinh và yêu cầu học sinh khái quát về những biểu hiện thanh lịch, văn minh của người Hà Nội

- Gv hỏi: Người thanh lịch, văn minh sẽ nhận được tình cảm gì từ những xung quanh?

- Giáo viên khái quát về những biểu hiện thanh lịch, văn minh của người Hà Nội.

- Gv hỏi: Là người con của Hà Nội, em tự hào về điều gì?

- Giáo viên kết luận:

- Gv yêu cầu học sinh thảo luận: 2 phút

+ Trách nhiệm của công dân – học sinh đối với truyền thống thanh lịch, văn minh của Thủ đô?

+ Kể những việc em đã làm thể hiện trách nhiệm của một học sinh đối với truyền thống thanh lịch văn minh của Thủ đô?

...

- Mời đại diện các nhóm trình bày

- Giáo viên nhận xét, kết luận:

...

Người Hà Nội thanh lịch, văn minh thể hiện từ trong sinh hoạt cá nhân đến giao tiếp, ứng xử ngoài xã hội. Thể hiện trong cách ăn uống, nói năng, trong trang phục, trong cách đi, đứng, ngồi, nằm, trong giao tiếp, ứng xử...

II. Xây dựng nếp sống thanh lịch, văn minh của học sinh Hà Nội:

1. Chúng ta tự hào là người Hà Nội:

- Tự hào về vùng đất “địa linh nhân kiệt”.

- Tự hào là người Hà Nội thanh lịch, văn minh.

2. Hs Thủ đô xây dựng nếp sống thanh lịch, văn minh:

- Gìn giữ và phát huy nếp sống văn minh thanh lịch: Trong gia đình, trong nhà trường, ngoài xã hội

...

4. Tổng kết, củng cố:

- Giáo viên tóm tắt nội dung bài học
- Giải đáp thắc mắc (nếu có).

5. Dẫn dò về nhà:

- Tìm hiểu về cách ăn uống của người Hà Nội